МИРОСЛАВ Н. ЈОВАНОВИЋ, СТРУЧЊАК ЕКОНОМСКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕВРОПУ УН, ЕКСКЛУЗИВНО ИЗ ЖЕНЕВЕ ЗА „НАЦИЈУ" ИЗЛАЖЕ ОСНОВНА ПИТАЊА И ОДГОВОРЕ У ВЕЗИ СА МОГУЋИМ УЛАСКОМ СЦГ У ЕУ

Разлози „за" и „против"

У земљи у којој је толико нарушено начело компетенције, као што је данас у СЦГ, сувише је парола, мистификација и догми. Уобичајено је политичко профитирање засењивањем или застрашивањем простоте. На жалост, многи тако третирају и далекосежна државна и национална питања, као што је могући улазак земље у ЕУ. Писац одличне студије *Европска економска интеграција*, објављене прошле године на српском а ове године и на енглеском језику (
The Economics of European Integration. Chelthenham: Edward Elgar
), експерт УН ангажован у Економској комисији за Европу, стручњак који је још 1988. објавио оглед о разлозима за улазак СФРЈ у Европску заједницу — Мирослав Н. Јовановић предочава нам мапу данашњих објективних разлога „за" улазак у ЕУ и истих таквих разлога „против". Закључке препушта читаоцима, а одлуку народу.

ПРОБЛЕМ - ПИТАЊЕ

ОДГОВОР- КОМЕНТАР

Шта треба СЦГ да учини да се квалификује за улазак у ЕУ?

Постоји неколико званичних и обавезних услова:

- Земља треба да је европска.

- Треба да је демократска, с владавином права.

- Треба да има тржишну привреду која функционише и која може да издржи оштра правила кон

- Мора да прихвати и спроведе „acquis communautaire".

Да ли постоје и неки други услови?

Услови за приступање су такви да ЕУ може да их тумачи јако широко. Она то и чини. Земља к

Недавно је један бриселски званичник *EU Economist* у последном -у: „

СЦГ је учинила и чини доста да се „уклопи” у токове и захтеве ЕУ. Пилуле на том путу су биле

Дакле, ЕУ може да тражи од земље која јој приступа ствари по сопственом тренутном нахођењ

ЕУ има јако широко дискреционо право да бира кога, каквог, како и када ће да прими у своје ч

Од сада свака нова земља која приступа ЕУ мора да буде прихваћена од свих земаља чланица,

Колико дуго трају преговори о приступању ЕУ?

Трају док ЕУ не буде задовољна економским, политичким и општим стањем земље која јој при

Постоје преседани о могућем убрзаном преговарању и приступању ЕУ по „скраћеном” поступку

Треба имати на уму да, и када земља приступи ЕУ као пуноправни члан, постоји одређено раз

Значи, када се заврше дугогодишњи преговори и када земља кандидат испуни све захтеване

Да. До сада се то није догодило, али била је и мања група земаља у ЕУ која је о томе одлучив

Да ли целокупна територија земље кандидата мора да уђе у ЕУ?

У начелу да. Али и Кипар је приступио ЕУ, а Турска и даље држи под окупацијом северни део

У неким будућим преговорима са СЦГ, ЕУ може да изјави да државне границе унутар ЕУ не и

Кипар треба да се обједини, што је разумљиво. А што се тиче Србије и Косова и Метохије, то ћ

ЕУ може да се меша у унутрашње ствари земаља чланица?

Да, и не само оних које јој управо приступају, него и оних које су већ чланице. Када је Јорг Хај

Пошто се ЕУ меша не само у састав влада земаља чланица, већ и у вођство политичких партија

Шта је „ acquis communautaire" („аки комунитер")?

„Аки" је целокупни организам важећих закона, правних обичаја и праксе ЕУ. Његов обим се пр

Шта регулише „аки"?

Највећи део „акија" регулише функционисање јединственог тржишта ЕУ. То је врло подробна

Али то није све. У духу „акија" је и постојање неписане политичке културе и правила понашања.

Да ли је спровођење „акија” скупо?

Да, изузетно. Само спровођење „акија”[2] који се тиче заштите животне околине (320 законских а

Али, обратите пажњу, то је само једна од многих димензија „акија”. Остале се тичу пољоприврe

Да ли ЕУ финансијски помаже земље које јој приступају? Колико?

Помаже. Земље које су приступиле ЕУ су примиле или ће примити 45 милијарди евра у раздобл

Да ли су та средства од 45 милијарди евра довољна за потпуно спровођење свих димензија „а

Та средства нису довољна. Земље мора саме да се снађу за та додатна средства: кредити, сни

Због чега је важно спровођење „акија”?

Ако нека фабрика не угради филтере, тада има ниже трошкове производње и ремети конкурен

Да ли постоје изузеци?

Да, нису јако чести, али они важе само за оне који су већ у ЕУ. Нове земље које приступају ЕУ

Шта се добија прихватањем и спровођењем „акија”?

Добија се више ствари:

- Приступ резултатима огромног научно-истраживачког рада у који ништа није уложено од стра

- Стандардизација производа. Ако неко жели да извози робу у ЕУ, она мора да одговара станд

Колики је годишњи буџет ЕУ?

Сто милијарди евра. У њега средства уплаћују земље чланице по компликованој формули. Упла

На шта се троши буџет?

- пољопривреда 50%

- регионални и социјални развој 30%

- администација 5%

- остало 15%

Да ли ће се буџет ЕУ повећати после уласка сиромашних земаља са истока?

Буџет ЕУ се одређује на основу плана – финансијске перспективе која се доноси на раздобља

Следећа финансијска перспектива ће да се донесе за раздобље 2007-2013. Преговори су у то

Да ли је ЕУ јединствена организација?

Не. Има више слојева.	*Формални*	слојеви:

- 12 земаља које су прихватиле евро и остале које нису.

- земље које су у Шенгенској зони и оне ван ње

- земље које имају пун приступ пољопривредном фонду, а то су 15 „старих" земаља чланица ЕУ

Неформални	слојеви:

- Француско-немачко језгро ЕУ заједно са земљама Бенелукса су за продубљивање постојеће и

- Британија, Скандинавија и понеке „нове” земље (Пољска, на пример) су против продубљивања

Како функционише ЕУ?

ЕУ има хибридну структуру. Нема ни једне друге међународне организације или државе која с

Да ли је ово разумљиво грађанима ЕУ?

Просечном грађанину ЕУ све ово је врло нејасно. Разумљивост је основа демократске легитимн

Једна од опипљивих ствари коју су видели грађани је нестанак пасошке и царинске контроле у

Еуробарометар, институција ЕУ која спроводи анкете, бележи опадање подршке јавности „евро

Да ли су земље из средње и источне Европе које су приступиле ЕУ 2004. „преварене”?

- Не баш. Знале су да је ЕУ организација која се мења. Очекивања су им била изневерена.

Када су кренуле на пут приступања ЕУ, почетком 1990-их, ЕУ је била врло издашна организаци

- Скупи захтеви око спровођења „акија” су се појачали.

- Средства у буџету су остала мање-више иста, али се не деле више на 15 већ на 25 земаља.

- Новопридошле земље ће по клизној скали да почну да добијају средства из пољопривредног с

- Грађани новопридошлих земаља	*имају*	право на слобо
- Грађани новопридошлих земаља	*немају*	пуно право на р

Испада да су земље централне и источне Европе очекивале од уласка у ЕУ једно, а на крају д

Тачно. Добиле су много мање него што су очекивале.

Који је први ефекат од уласка у ЕУ?

Први ефекат је повећање цене хране. То су добро осетиле земље које су приступиле ЕУ 2004.

Економски раст може да повећа благостање земље, али то зависи од расподеле дохотка и мож

Треба имати на уму да чланство у ЕУ није несумњива гаранција економске сигурности и напре

У сваком случају, источно проширење ЕУ 2004. је створило одређену врсту алергије, поготово

Какви су изгледи за убирање повољних економских ефеката од приступања ЕУ на дуги рок?

Врло повољни, али не и загарантовани. Све земље које су приступиле ЕУ, посебно периферне,

Процене су да је земљама централне и[5] источне Европе потребна бар једна генерација (око 30

Шта ЕУ занима у СЦГ?

Политичка стабилност и саобраћај. Стварање ЕУ је почело 1952. првенствено због очувања ми

СЦГ је изгубила део геополитичког значаја који је имала током протеклих 150 година, највише

А наша економска снага? Тржиште?

Врло мало. Економска „тежина", то јест тржиште СЦГ, за ЕУ је вероватно једнака „тежини" нек

Шта може СЦГ да понуди ЕУ?

Првенствено саобраћај и све повезано са том сфером. После долазе разне услуге.

Шта би СЦГ добила од уласка у ЕУ?

- Добила би осигурано огромно и богато тржиште за своје производе и услуге. Истовремено би

- Цене хране би се повећале. То се догодило у земљама средње и источне Европе које су прис

- Пристигли би вероватно и одређени мањи регионални и аграрни фондови од ЕУ, али само на

- СЦГ би била била натерана да битно побољша државну управу (укључујући и смањење коруп

- Дошло би до активне и ефикасне борбе против корупције.

- Добила би се одређена шанса да земља изађе из руку неодговорних, сумњивих, нездравих и

Каква је будућност ЕУ?

У ближој будућности ЕУ може да буде ослабљена, док је њена будућност на дужи рок неизвес

До краја 2006. године 25 земаља треба[6] да ратификује нови устав ЕУ. Десетак земаља ће да и

Да ли онда вреди улазити у организацију која се распада?

ЕУ је постала и остала слојевита организација током 1990-их. Нека врста слојевите или „скраћ

Да ли се у ствари СЦГ уопште нешто пита у вези са својим приступањем ЕУ?

Формално-правно да. Реално, врло мало. Ако политичари у ЕУ одлуче да приме СЦГ у своје чла

Или други пример који се тиче СЦГ. Савет Европе (Стразбур) је међудржавна организација иск

Да ли је за богатство и привредни напредак земље неопходно чланство у ЕУ?

Не, али не мора да буде на одмет. Швајцарска и Норвешка имају највећи доходак по становнику

Због чега је важно да СЦГ приступи ЕУ?

Због учешћа у животу породице стабилних и уређених европских држава.

Који је став Мирослава Јовановића у вези са приступањем СЦГ ЕУ?

Тај став је одавно изнет у чланку под наслов*ом „Економски Дилеми*ма за брже размишљање" 14. марта 1988. је

Сада је ЕУ јединствено тржиште и укључује монетарну унију, а СЦГ је осиромашила и заостала

Треба стремити општим циљевима ЕУ, али у исто време СЦГ мора да направи и прикаже јавнос

- Шта се добија уласком у ЕУ у кратком, средњем и дугом року?

- Колико то стаје и чега морамо да се ускратимо у кратком, средњем и дугом року?

- Каква су искуства земаља које су ушле у ЕУ 2004? Шта ту може да се научи? Да ли су ове зе

У све то мора да се укључи и предвиђање о облику, структури, функционисању и димензијама

Све то треба укључити у јавно разматрање и дискусију. Али на народу је да, на крају, слобо

НАПОМЕНЕ

1 *The Economist*, ‚Outgrowing the Union' A survey of EU, 25. септембар 2004, стр. 9 (средњи стубац).

2 *The European Voice*, 28. мај 2003, стр. 14.

3 *The Economist*, ‚Outgrowing the Union' A survey of EU, 25. септембар 2004, стр. 15 (десни стубац).

4 Sini, X. (2004). ‚EU enlargement, migration and the new constitution', *CESifo Working Paper* No. 1367, страна 17.

5 Fisher, S., R. Sahau and C. Végh (1998). ‚How far is eastern Europe from Brussels?', *IMF Working Paper*
, WP/98/53, стр. 28.

Economic Commission for Europe (2002). *Economic Survey og Europe 2002* No 1. New York: United Nations, стр. 183.

6 M- Wolf, ‚The irresistible pull of a free and prosperous Europe', *Financial Times*, 2 February 2005.

7 „Похитај полако".

(Јун 2005)